

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ДІЛОВОГО УКРАЇНСЬКОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ ПЛАНУ- КОНСПЕКТУ УРОКУ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Навчання студентів культурологічних спеціальностей методиці викладання художньої культури передбачає формування вмінь розробляти плани-конспекти уроків. Специфічною особливістю уроків художньої культури є вивчення та аналіз мистецьких творів. Відтак вільне володіння студентами україномовною термінологією суттєво впливає на якісні результати розробки плану-конспекту уроку художньої культури. Серед творів, що традиційно вивчаються на уроках художньої культури, значна представленість наочно-образних зображень у предметах, речах та явищах художньої творчості, духовно-матеріальної культури й мистецтва. Такі твори втілюють суспільно значущі цінності, відображені в естетичних властивостях зображених творцем предметів, речей та явищ навколишнього світу. Внаслідок у ході розробки плану-конспекту уроку художньої культури студентам доводиться оперувати україномовними термінами, які характеризують художню виразність, оригінальність та раціональну досконалість форми мистецького твору, стильові особливості його гармонійної організації та доцільності у творчій композиції тощо.

Характеристики художньої виразності представлені термінами, які розкривають естетичний зміст оцінки мистецького твору, а саме, його образну виразність, індивідуальну своєрідність, оригінальність, стильові особливості, відповідність вимогам моди. Наприклад, художня виразність сюрреалістичної картини Сальвадора Далі «Передчуття громадянської війни» (1935) може бути розкрита за допомогою україномовних термінів, пов'язаних із асоціативністю та метафоризацією зображених образів, витонченістю та нетрадиційним відображенням закономірних тенденцій формоутворення знайомих деталей. Тоді у плані-конспекті наводиться така характеристика означеного мистецького твору: «На картині зображено величезну, жахливу конструкцію, що покоїться на

маленькій, ілюзорно написаній скриньці-шафі й розміщується на тлі мертвого, без ознак життя, типово сюрреалістичного пейзажу. Лише хвилююча блакить неба з перлисто-золотавими хмарами нагадує про те, що дія все ж таки відбувається на землі».

Раціональна досконалість мистецького твору характеризується за допомогою термінів, що визначають обумовленість його естетично значущої форми зовнішнім оточенням та рівень вираження у формі функціонально-конструктивної сутності мистецького виробу. Україномовні терміни в такій характеристиці розкривають функціонально-конструктивні особливості художнього твору, пов'язані з його оригінальністю, візуально-естетичною інформативністю та відповідністю предметному оточенню. Важливою вимогою словесного опису раціональної організації форми є передача відповідності естетично значущої форми мистецького твору предметному оточенню, до якого він входить або індіферентно, як нейтральний об'єкт, або активно, як своєрідний художній акцент.

Зокрема, серед світових архітектурних пам'яток ХХ століття одним із яскравих прикладів виступає Ейфелева вежа у Франції. У плані-конспекті з аналізу цієї споруди необхідно зазначити, що на її архітектурну оригінальність вплинув науково-технічний прогрес. З'явилися залізобетонні конструкції, які дозволили споруджувати хмарочоси та каркаси, де можливою стає суцільна заміна стін склом. Поява спричинила чимало обурень парижан, які ще на початку ХХ століття вважали цю споруду чудовиськом, котре псує загальний вигляд міста.

Далі наводиться описова характеристика раціональної досконалості Ейфелевої вежі. Ця споруда має чітку взаємодію конструкцій. Складається вона з трьох частин: верхньої, середньої і нижньої – найбільш стійкої. Така композиція надає конструкції міцності та стійкості. А чисельне переплетіння залізних балок – ажурності й відчуття легкості.

Стиль мистецького твору описується з позиції усталених художніх ознак форми, які притаманні творам різних видів і відображають спільність засобів і

прийомів художньої виразності. Формування стилю обумовлено пануючими в суспільстві на той момент тенденціями формоутворення, стабільними естетичними смаками й уявленнями.

Розглядаючи стиль рококо, у плані-конспекті його характеризують як вишуканий, проте легковажний і манірний стиль в історії мистецтв. З'явившись у 20-х роках XVIII століття, цей стиль досягає свого найвищого підйому в середині століття. Стиль рококо утворився під впливом аристократії, яка після зламної епохи тяжіла до рафінованого естетизму. Талановитий майстер цієї доби Франсуа Буше зображення Венери, Аполлона, Галатеї, амурів варіює у святково-салонному дусі рококо. У своїх творах майстер вдається до витонченого моделювання та максимальної зручності, але не без розкоші й з використанням екзотичних мотивів.

Таким чином, у процесі розробки планів-конспектів уроків художньої культури студенти здійснюють опис усієї сукупності властивостей і характеристик мистецьких творів з використанням специфічної україномовної термінології. Така термінологія пов'язана з безпосереднім його словесним оглядом, ознайомленням із супровідною інформацією (історією створення виробу, висловлюваннями автора та критиків тощо). У результаті у плані-конспекті складається україномовний опис мистецького твору в сукупності художніх характеристик. Формуванню навичок ділового українського мовлення сприяє вивчення спеціальної літератури, проспектів, каталогів виставок та експозицій мистецьких творів із наступним письмовим відтворенням отриманої інформації у планах-конспектах.

Література

1. Чабан Н.І. Аналітико-синтетична діяльність студентів у ході вивчення творів художньої культури // Печатное слово: Информ.-метод. журнал изд-ва ХГУ. – 2005. — № 6/11. – С. 57-62.
2. Чабан Н.І. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи студентів художньо-педагогічного факультету з курсу «Методика викладання художньої культури» — Херсон, 2001. – 36 с.